

Náhoda přála jednomu, a stovky dalších načerpaly nové naděje. Deset získalo, a vydobyté vesele a lehkomyšlně promrhlo, stovky se staly žebráky. Ale naděje zůstala všem!

Kašpar Sternberg (1837)

Fenomén Jáchymov

Jáchymov a jeho okolí přitahovaly pozornost od okamžiku, kdy na počátku 16. století z osady Conradsgrün takřka přes noc vyrostlo město, po Praze druhé nejlidnatější v Koruně české, neboť nově otevřené ložisko stříbra působilo na lidi jako magnet. Objev jáchymovského ložiska a jeho otvírka patří do období renesance středoevropského hornictví, ke kterému docházelo od poloviny 15. století jak v alpských zemích, tak i v Krušných horách.

(V krušnohorském pralese se tu a tam vyskytovaly zelené palouky, zvané „grýny“. Na jednom takovém „grýnu“ vznikla patrně kolem r. 1300, při obchodní cestě ze Saska do Čech, horská osada Conradsgrün, která však již r. 1498 byla spolu s další osadou Hagenov, snad pro drsnost podnebí, opuštěna. Zdejší obyvatelé se zabývali dřevorubectvím, uhlířstvím a snad i nevýznamným hornictvím. Conradsgrün, pojmenovaný po Konrádovi Vohlburském z Chebu, který spravoval tzv. Východofranckou marku, se nacházel v místě dnešního náměstí Na Slovanech, původně nazývaném Brotmarkt, tj. Chlebný trh, kde poblíže dnešní kaple sv. Anny stával obilný mlýn, u Radiumpaláce hamr a na místě Špitálního kostela kaplička. Zdejší pozemky patřily pánům z Hazlova, okolní krajina náležela panství ostrovskému. Rodině Šliků, resp. kancléři císaře Kašparu Schlickovi, která se v západních Čechách objevila koncem 14. století, bylo celé toto rozsáhlé území, spolu s ostrovským panstvím, zastaveno císařem Zikmundem v r. 1434. Osadu Hagenov, resp. Hohenau, bychom našli v prostoru dnešní jáchymovské Panoramy.)

Objevení a odkrytí bohatých nalezišť stříbrných rud v Jáchymově významně zasáhlo do ekonomického vývoje českého království. Jáchymov velmi rychle zastínil ostatní důlní střediska nejen v celém Krušnohoří díky neuvěřitelně rychle stoupající těžbě, ale zejména využitím stříbra k ražbě nové stříbrné mince – tolaru. Mohutný proud šlikovských tolarových ražeb pronikl prostřednictvím lipských trhů do peněžní směny mimo hranice českého státu a spolu se saským zlatníkovým grošem působil na další vývoj evropských měnových systémů.

Po grošovém období tak nastoupila cestu druhá významná etapa v dějinách české měny. Význam tolaru přesáhl hranice českého státu, neboť se stal důležitým mezníkem ve středoevropském měnovém vývoji. Jáchymovský tolar tak znovu rozšířil slávu české mince a českého stříbra po celé Evropě. Samotné označení tolar má svůj původ v Jáchymově a tento název byl časem přenesen na všechny hrubé stříbrné mince jako obecný pojem.

Po stříbrných rudách se uplatnily rudy vizmutové, arzenové a zvláště kobaltové, které se staly základem výroby kobaltových barev a spolu s barvami ze saských lokalit svého času ovládly světový trh.

Kobaltové barvy jaksi předznamenaly i první použití další jáchymovské rudy – smolince, z něhož se začaly vyrábět sklářské barvy. Skutečný vstup smolince do dějin vědy a techniky ale nastal až s objevem radioaktivity. Cesta od využití radioaktivity v lékařství k atomové energii byla rychlá a strmá.

Jáchymov měl v průběhu své dolové existence trvale význam i pro vědění a výuku. Rodí se zde zbrusu nová vědní disciplína – mineralogie, nastává rozvoj nového hornického zákonodárství, zásadně odlišného od starých českých horních zákonů. Roku 1716 zde byla dokonce založena na světě první státní hornická škola se dvouletým učebním plánem, čímž byla porušena dosavadní tradice o vyučení se řemeslu. Bylo zde dosaženo jak mnoha nových základních poznatků, tak i důležitých praktických znalostí.

Kdo dnes ví, že první, ryze luteránský kostel, postavený na evropském kontinentě, stojí zde. I první česká matrika začala být psána zde. Vznikly zde i první lesní zákony, kreslily se

první lesní mapy. Na jáchymovských mincích se objevily naše první mincmistrovské značky a zdejší mincovnu opustily i naše první medaile.

Fenomén Jáchymov.

dědičná štola Daniel, zaražená v samých počátcích jáchymovského dolování, odvádí důlní vody dodnes

(2003)